

Když toho večera dorazil Izar se svou družinou na hrad, byla už kněžna notně omámená. V síni bylo dnes více posluchačů. Zdálo se, jako by Izarovi od včerejška přibyly vrásky, ale byla to nejspíš jen hra stínů. Eufrasio se stále zdržoval v jeho blízkosti, aby mu mohl pohotově dolít víno.

„Je moře daleko za Atlantidou, kde leží dva ostrovy připomínající Eden; všelikého zvířectva a ptactva barevného a zpěvavého, rajské plody se tam lidem z větví kloní k zemi, takže stačí jen utrhnout, když procházíte kolem. Lesní zvěř chodí za lidmi a nechává se pohladit.“

V síni to trochu zašumělo. Kněžna se zachichotala.

„Jeden ostrov se jmenuje Ženský ostrov a obývají ho jen ženy a jednorožci. Druhý ostrov je zase obydlený jen muži.“

„Ty si vymýšlíš!“ zvolal kancléř a roztrásko se mu sádlo na bradě. Vypadal jako člověk, který se každou chvíli rozpláče.

„Na Ženském ostrově vládne rovnost, náčelnice zvaná Talestris se každý rok mění volbou,“ pokračoval Izar nevzrušeně.

Kněžna se rozesmála na celé kolo a dvůr se k ní postupně přidával. „Volbou! To je ale bláhovost.“

„Ženy jsou soběstačné, dokážou zacházet s motykou i lukem.“

Kněžna souhlasně pokývala, jako by sama měla v erbu luk a motyku.

„Jen zrno jim musejí zasít muži, kteří se jednou do roka přeplaví ze svého ostrova, osejí pole a obdaří svým semenem i ženy. Je to takový rituál, který začíná při úplňku, kdy nová náčelnice Talestris spoutá a týrá jejich náčelníka; pak ho ale propustí, protože ho miluje. Náčelník oplodní náčelnici, ostatní muži pak měsíc páchají smilstvo na ostatních ženách. Každé křoví se tam třese.“

„To je ale hříšnost!“ zvolal kaplan a pokřižoval se. „To byste neměla poslouchat, Excellence!“

Kněžna se zamračila a trochu se zavrtěla, jako by ji něco tlačilo. Eufrasio, který stál ve stínu za kněžnou, sklopil hlavu. Nohy se mu podlamovaly.

„Pak muži odplují a vezmou s sebou všechny chlapce, kteří toho roku překročili čtrnáct let. Ti složí první zkoušku tak, že na úzkých kánoích dopádlují na Mužský ostrov. Tak spolu ženy a muži žijí svorně, každý na svém ostrově, po věky věků.“

„Jednou do roka, říkáš,“ pravila kněžna znuděně a protáhla se. Kaplan si odkašlal.

„Ano, madam. Jednou do roka, a pak mají od té hloupé věci zase na rok pokoj.“

Kněžna přimhouřila oči do škvírek, pak přikývla a povzdechla si. Natáhla ruku s pohárem a Eufrasio jí dolil.

„Pozitří vysílám výpravu do západní osady Eureoly. Už několik měsíců nám neodvedli daně. Pošlu tě tam jako svého emisara. Doprovodí tě můj kancléř a ozbrojená družina, tucet mužů. Své Seveřany můžeš vzít s sebou. Odměním tě, nebudeš mít důvod k nespokojenosti.“

Izar zhluboka vydechl a znovu se uklonil.

„Dovolte mi nabídnout vám své služby zdarma, madam, stejně jako zboží, které jste ráčila zakoupit.“

Kněžna unaveně mávla rukou. Laudanum ji zjevně zmáhalo. „Kdy ses naučil být tak velkorysý? Jsme šlechtický dvůr a máme svou důstojnost. *Noblesse oblige*, však jsi o tom slyšel. Nebo neslyšel? My své dluhy platíme.“

V síni se ozval dlouhý polohlasný prd.

„Velkorysost je přepych, madam, který si po těch dvaceti letech mohu dovolit. Velkorysost je závaží, které nás v situaci, kdy stojíme na ostrí nože, převáží do zkázy. Kdybych byl velkorysý tehdy, tak bych tu dnes před vámi nestál.“

Kněžna si Izara pohrdavě změřila pohledem.

„A já už jsem slyšela o dvacet let víc keců. Vykonáš tedy pro mě službu. Jsi si jistý, že to chceš podstoupit?“

Izar se zachvěl a sotva znatelně přikývl.

Pak si kněžna zavolala správce pokladny a chvíli s ním tiše diskutovala. Když Izar odcházel, dostal hrst

mincí zabalených v tenkém plátně. Přislíbil kněžně, že se zkusí s kapitánem *Fortuny* domluvit, zda by se odplutí nemohlo odložit až do úplňku, aby mohl vyhovět jejímu přání a vést výpravu do vzpurné Eureoly. Hodovní síň zaplnil puch rozkládajících se vnitřností.

V noci přišel do Izarova hostinského pokoje žid, co prodával knihy a mapy. Izar pro něj poslal, aby mu přinesl mapu Ostrova. Žid sklídl ze stolu cestovní brašnu s medikamenty a rozložil na něm mapu. Pak k ní přiblížil louč. V moři byla z východní strany, odkud připlula *Fortuna*, zakreslená nebezpečná skaliska a mělčiny. Pak sídelní město s přístavem, za ním několik osamocených chalup, dokonce i s kozami. Na západní straně ostrova se rozprostíralo druhé větší osídlení, osada Eureola.

„Co je tohle tady?“ zeptal se Izar žida.

Ten opatrně naklonil louč nad místo, kam Izar ukazoval. Všude nad spojnicí obou sídel byla mapa ostrova černá jako pohřební rubáš. Žid pokýval hlavou. „To je Černé území,“ pravil, jako by to byla ta nejpřirozenější věc. Aldur si odplivl.

V hospodě zpívali muži dlouho do noci teskné písně o zašlé slávě Ostrova, jenž kdysi vládl zemím na všech stranách větrné růžice. Když Eufrasia té noci navštívil succubus, už se mu nebránil, jen ležel bez hnutí jako uhranutý. Succubus se pohyboval hypnoticky pomalu, jako by chtěl z Eufrasia vysát všechnu

zbožnou sílu. Ráno už Eufrasio do kaple nešel. Pocit viny ho rozežíral jako lučavka.

Hlína na hrobě ještě úplně neslehla. Podzimní slunko ji zahřívalo a Kluk se na ni položil, takže mu hřála záda. Pes za hřbitovní zídka potichu kňučel. Pohřbívalo se na východ od klášterní kaple, ale jámy se čerstvými nebožtíky plnily rychleji, než ti předchozí stačili zetlít, a tak se hroby rozšiřovaly dál od klášterních zdí. Hrobník zrovna pracoval na sluncem zalité straně hřbitova; jeho motyka a lopata se v nepravidelném rytmu bořily do hloubky staršího hrobu. Hrobník s překvapivou zručností vytahoval z hlíny kosti a pokládá je do proutěné nůše.

Kluk zabořil dlaně do prsti vedle sebe, zvedl plné hrsti a nasypal si je na břicho. Hlína ještě příjemně hřála. Předpažil, takže vypadal jako nebožtík vstávající z hrobu. Přemýšlel, jestli v hrobě leží jeho matka, která mu zpívala písničky o službě u panského dvora a o mořských pannách, které lákaly námořníky do své náruče, nebo ta škaredá, žlutá, vyschlá páchnoucí osoba, co matku na poslední měsíc života vystřídala a vydávala se za ni. Co mluvila divným hlasem, nechtěla ho hladit a jen se pořád polohlasem modlila.

Matka pracovala u dvora. Ze všech nejlíp dokázala nad párou nažehlit panské oblečení, také je uměla

dobře opravit a přešít či vyprat skvrny od omastku nebo výkalů. Její schopnosti byly na hradě těžko postradatelné. Když po dlouhém strádání zesnula jedna z dvorních dam, rozhodla se matka, že dobré bydlo u dvora opustí. Bála se té nemoci jako čert kříže, říkala, že nechce skončit v takovém stavu a bolestech jako dvorní dáma, ale kněžna jí nedovolila odejít: z panské služby se prý odchází leda na márách, a navíc rakem se nemůže nikdo nakazit. Matka, celý život zvyklá poslouchat, jen stiskla rty a do úmoru pokračovala v napařování vypelichaných suknic a míchání žlučového mýdla. Onemocněla do měsíce po dvorní dámě a za několik týdnů už neměla dost sil ani na to, aby vstala ze slaměného lůžka. Koutky úst jí spadly a na tvářích a čele se objevily hluboké rýhy. Kluk jí vynášel nočník, dokud bylo co. Pak už z matky vycházela jen zapáchající tekutina z boláků, které se jí nadělaly po celém těle. Když jí Kluk podával hrnek s vodou, už se nedokázala napít. Dýchala čím dál tišeji, až se její dech ztratil úplně, taktak stihla poslední pomazání. Kněz nakrčil nos, jak ho do něj udeřil puch rozkladu, a útrpně pohlédl na chlapce. Položil mu ruku na rameno, ale Klukovi to bylo protivné a snažil se vyklouznout. Matka tam ležela bez dechu, ještě dlouho byla teplá, ale Kluk se k ní už nechtěl přibližovat. Otec se opíral o trouchnivějící futra a díval se ven do dvora, jeho zrak se nebožce vyhýbal jako morové ráně.

Kněz nad mrtvou odříkal modlitbu a udělal nad ní znamení kříže. Otcí jako by to došlo až ve chvíli, kdy mu kněz řekl, kolik stojí zádušní mše a kolik pohřeb. Vyštěkl nadávku a uhodil pěstí do zárubně.

Kluk byl zvyklý spávat na slamníku s matkou, ale teď už na lůžku po mrtvé ležet nechtěl.

„Tak si spi na podlaze, hlupáku!“ řekl otec, a spali tedy na podlaze spolu a zapáchající slamník rozřezali a spálili. Matku uložili do jámy pro chudé, kteří neměli na vlastní hrob ani na místo pod kostelní dlažbou, a dokud se výkop nenaplnil nebožtíky, hemžil se krysami, krkavci a jinou havětí. Pak se díra zahrnula prstí, pokropila svěcenou vodou a po několika letech, když se těla dostatečně rozložila, vykopal hrobník bílé kosti, které vyskládal na hromadu v kostnici ve sklepech přilehlého kláštera. Tam ostatky čekaly na soudný den a jáma byla připravena k dalšímu použití.

Otec Klukovi vyřezal z polínka sošku Panny Marie, aby ho ochraňovala. Pak uprosil kostelníka v klášterní kapli, aby mu z barev určených na kostelní fresky odlil trochu modré, a pomaloval Matce Boží plášť. Barva se brzy setřela, ale její fragmenty zůstávaly v drobných prasklinách ve dřevě. Kluk nosil figurku pod košilí a v noci si ji pevně tiskl na prsa. I ten hloupý pes pochopil, jak je vzácná, a neodvažoval se k ní ani přiblížit.

¶ Úterý 14. října, sv. Kalista

Ty mince jsou samozřejmě podřadné kvality. Zlato v nich není vůbec, nebo jen zlomek. Je veřejným tajemstvím, že jediný ubohý zlatý důl na Ostrově se vyčerpal ještě za vlády kněžnina otce. Od té doby se cenný kov v mincích nahrazuje měkkým cínem. Mince se ohýbají, lámou a mimo území Ostrova je nikdo nechce přijímat. Ale nic jiného jsem od ní neočekával — přece nemůže přiznat, že je její dvůr zchudlé kočovné divadlo. Ona musí vystupovat jako vladařka, nic jiného od ní nikdo neočekává. Sebevědomá a suverénní, i když už zdaleka nenosí tolik šperků jako tehdy, když jsem ji viděl poprvé. A my ostatní se musíme chovat přiměřeně našim rolím. Ten ebenový kastrát, který běží před kněžniným kočárem, se snaží zakrýt dýchavičnost, stejně jako koně z knížecího hřebčína. Sklo na knížecím dvoře už dávno není křišťál, ten je buď rozbitý, nebo rozkradený, a stříbrné přebory zrovna tak. Gobelíny na zdech jsou tak zašlé, že už na nich nelze rozoznat beránka od bestie. Kdo jsem já, abych zpochybňoval cenu knížecích mincí? Kdo jsem já, abych tu pracně nakaširovanou stavbu bořil?

Někdo jiný bude muset odpovědět na otázku, proč jsem se vrátil. V životě přijde chvíle, kdy si hříšník uvědomí svou smrtelnost, kdy zjistí, že je pouhým člověkem. Kdy přijme svůj osud, kdy už nelze kličkovat před svými nejtemnějšími sny. Projde si všemi těmi rituály a rozptýleními života, okamžiky, kdy poprvé drží vlastní dítě,

zprvu tak drobné, že se vejde do dlaní, a hříšník si bláhově myslí, že je to důležité. Poprvé skolí medvěda a také mu to připadá zásadní. Poprvé ho přijmou u královského dvora, hříšník klečí a dojíká se sám nad sebou a snaží se, aby se mu nechvěla brada. Jednou se ale bude muset dotknout Pravdy. Protože to v něm hnije celé roky a on už nedokáže odvracet zrak. Ví, že tomu musí pohlédnout tváří v tvář a přijmout ortel. Jen tak se může stát člověkem. Jen tak lze dojít spásy a vykoupení.

Pojeďu tedy do osady Eureola, abych zjistil, zda se vesničané rozhodli pro vzpouru podobně jako nevolníci pod vedením Stěny Razina a vyhlásili republiku, nebo zda je postihl mor či požár. Moji Vikingové už se těší, nicnedělání jim nedělá dobře. Noha bolí jako stará svine, snad ještě jízdu na koni zvládnou a nikdo si ani ničeho nevšimne. Rád se vydám na cestu, v hostinci Umučení svatého Šebestiána, kde bydlíme, panuje neustálý puch hoven a v noci křik opilců z krčmy v přízemí. I voda tam jaksi zapáchá, člověk má pořád pocit špíny a hnusu. Raději bych Ostrov opustil a zapomněl na něj, jako se zapomíná na špatné svědomí. A vydal se s Fortunou zpátky na pevninu. Ale jsou věci, které ani svobodný muž nemůže. Třeba odmítnout kněžnu, když ho pověří, aby jí dělal emi-sara. Zvlášť když má u ní dluh.

Pod oknem mi několikrát za den procházejí flage-lanti. Mají na sobě roucha, kdysi nejspíš z čistého plátna, ale teď už potrhaná a zamazaná krví, čerstvou, jasně

červenou, i starší, rezavou a zaschlou. Vede je několik mnichů z kláštera a následuje je měšťanstvo. Chudáci jen přihlížejí, ti na takový tyjatr nemají pokdy. Jeden z bratří předřikává žalmy, při každém z nich se kajícíci stokrát švihnou důtkami. Žádný z nich nepláče ani nenaříká, radují se z vykoupení. Divím se kněžně, že to kacírství toleruje, vždyť ho sám papež bulou zakázal. Možná si to nechce rozházet s opatem kláštera. Možná se sama bojí věčného zatracení. Možná už si, stejně jako ti prošťácci, není jistá Božím milosrdenstvím a má čím dál větší strach, že ji Bůh opustí a navěky ponechá v moci Satanově. I když kněžna vypadá, že se nebojí vůbec ničeho.

Kluk svírá sošku Panny Marie. Ta a pes a jeho přítel na stromě jsou všechno, co má. Má i otce, ale toho se bojí, zato sošky, psa a svého přítele se bát nemusí. Pes je sice živý, ale Kluk ví, že ho nekousne. Otec někdy uhodí bez varování. Kluk tak ztratil dva zuby. Otec má velkou sílu, ale Kluk ještě nepřišel na to, kdy se mu zachce ji použít. Někdy Kluk čekal ránu, ale otec se jen krívě usmál. Jindy zničehonic dostal záhlavec, až upadl na zem.

V lese bylo v kmenech stromů několik míst, kde hnízdily divoké včely. Kluk k nim chodil a ukrajoval kousky pláství s medem. Včely odháněl olistěnou větvičkou. Už ho znaly a nechávaly na pokoji; když dostal

žihadlo, bylo to spíš nedopatřením. Když plástev nastavil slunci, měla barvu matčiných vlasů, ohnivou, hřejivou. Ukousl ji a dlouho žvýkal, zbytek položil do hliněné misky. Tu postaví doma na polici, medem si budou doslazovat prosnou kaši a z vosku s otcem vyrobí vzácné svíčky. Nechal psa, aby mu olízl ruce. Pak plástev znovu zvedl z misky, podíval se skrz ni na slunce, opatrně si ukousl a nabídl ruce psovi. Potom se náhle dal do pláče. Plakal, jako by se v něm otevřela všechna ta dlouho zavřená stavidla najednou.

„Mámo! Mámóóó!“

Naríkal tak usedavě, že všechna lesní zvěř utichla. I pes ležel na břiše, s ocasem schovaným pod tělem.

Jednou šli celá rodina v neděli na jitřní. Kluka nejvíc zajímaly padlé dívky, které byly zdrojem povyražení pro všechny chlapce i muže: byly uvázané u stromu před vchodem do kostela stejným provazem, jakým se uvazovala dobytčata, naboso a s ustřiženými vlasy, a každého farníka přicházejícího na mši vítaly: „Vítejte do kostela, já jsem se provinila,“ a kluci se smáli a pokřikovali na ně a ženské si odplivovaly a všechno mělo svůj řád.

Po zpovědi a svatém přijímání byli on i rodiče všichni tak lehčí, jako by na ně pohlédla Boží milost a radovala se. Když stáli v zadní části chrámu určené chudým, z kůru zněl zpěv sborových zpěváků, byly to děti o něco málo větší než on sám. Lomenými okny

pronikalo do chrámu ranní světlo a ty andělské hlasy zpívaly jen pro něj, pro Kluka bez bot a bez dvou zubů. Kluk cítil hluboko v duši rozechvění a byl šťastný, že ho Kristus miluje a dopřává mu takovou radost. I otec a matka se po zpovědi usmívali, jako by právě došli věčné spásy. Jak rád by otce požádal, aby ho nechal zpívat v chrámovém sboru — ale neodvážil se.

Když vycházeli z chrámu, matku oslovil jeden z dvořanů z kněžniny družiny a ptal se, jestli už má jeho kabátec spravený. Matka sklopila oči a přikývla, bývala by mu ho do klekání sama do domu přinesla. Dvořan pravil, že si pro něj radši sám dojde, potřebuje ho odpoledne ke dvoru, kde se bude řešit důležitá státnická záležitost. Významně se na matku podíval, ale ta stále hleděla do země.

Dvořan je bez optání následoval. První šla matka se sklopenou hlavou, medové vlasy jí utíkaly zpod čepce, za ní ten hlupák, ze kterého ještě táhlo včerejší špatné víno, za ním otec a nakonec Kluk. Dvořan, spíše nějaký dvorní poskok, se ani nenamáhal nic předstírat. Vešel do domu za matkou a zavřel dveře. Otec s Klukem zůstali stát v zádveří, zatímco se zevnitř ozývalo matčino sténání a pláč. Otec cedil sliny skrz zuby a plival na zem. Kluk tázavě hleděl na otce tak dlouho, dokud nedostal facku.

„Slyšel jsi, jak se jí to líbí?“ zeptal se na odchodu nedbale dvořan, zatímco si upravoval paruku. „Měl

bys jí věnovat víc mužský péče. A pochytej si tu šváby, ať z nich nemá ujímání.“

Otec se zhluboka nadechl a zavřel oči.

„Cizoložství se trestá na hrdle,“ vykřikl za tím nemravou. Když byl dvořan z očí, vrazil Klukovi další facku.

Ale to už je dávno.

¶ Středa 15. října, z Boží milosti

Spím špatně. Čím jsem starší, tím snadněji a dřív se probouzím, většinou s křikem. Dnes už je každé ráno jako úsvit před bitvou, budím se trhnutím, zpoceny, s bušícím srdcem. Ty tam jsou dny, kdy nás v Damašku nad ránem vyhazovali z krčem, aby do rozbřesku stihli vyvětrat. Tehdy mi stačily dvě hodiny spánku a mohli mi znovu sedlat koně. Dnes únava neustává, když jdu spát ani když se o pár hodin později probouzím. Zůstanu ležet, dokud to půjde. Kdoví kdy se mi příště poštěstí spočinout na lůžku. Šeptem si přeřikávám modlitby, snažím se jen hýbat rty, abych nikoho nevyrušil. Abych nikomu nezařadil příčinu o mně říkat, že jsem svíčková bába.

Mí muži jsou na nohou časně, dávno před svítáním. Slyším, jak si ve vedlejší jizbě chystají zbraně a tiše spolu rozmlouvají. Jsou to napůl pohani, ale vím, že můžu svěřit život do jejich rukou, a že když bude potřeba, obětují se pro mě. Nebojí se smrti ani bolesti, sečné rány si sami

zašívají ševcovskou jehlou a vypalují je horkým železem. Včera jsem jim zaplatil útratu v nevěstinci, chci, aby je na výpravě nic nerozptylovalo. Hospodskému jsem poručil, aby jim jeho žena uvařila polévku z kohouta, který mě každého dne budil před úsvitem. Kohoutí maso je tvrdé jako brus, ale z jiného opeřence tak silný vývar nikdy neuvaříte. Hostincem se teď místo pachu splašků line vůně polévky; už jen ten příslib vhaní mým Vikingům do tváří barvu a do svalů sílu.

Pojedeme nalehko, zboží necháme v úschově u hostinského. Vikingové snídají mlčky, lámou si do polévky kusy tvrdého žitného chleba a hlasitě srkají. Mě bolí žaludek i noha a nemůžu se přimět k tomu, abych taky něco snědl.

Koně máme připravené na hradním nádvoří; jsou to hřebci i klisny s lesklými hřívami, vypadají zdraví a dobře živení, přestože mají sedla opotřebovaná, kolenní opěry prošoupané a třmenové řemeny okousané od myši. Taktně, aniž se o tom zmíní, mi moji muži přenechávají valacha se statnou zadnicí, který mě a moje břicho unese i na dlouhou vzdálenost.

Kancléř má na hlavě klobouk s chocholem a poprvé, co ho vidím, nic neříká. Klouby pravé ruky rychle ťuká do hrušky sedla. Jeho kůň je stejně neklidný jako on.

„Jezdec by neměl koně vyčerpávat tím, že mu zbytečně vysedí na hřbetě díru,“ pronese mezi zuby Torsten směrem k baculatému kancléři a odplivne si. Neokřiknu ho.